

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych

nowy obowiązek rejestracji NGO do 31 stycznia 2022 roku

Dotyczy: funkcjonowanie stowarzyszeń wpisanych do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego (KRS)

Materiał opracowany na podstawie analizy prawnej przygotowanej na zlecenie Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, przez Kancelarię Radców Prawnych PWKP w Gliwicach (06.12.2021).

ŚZGiP przekazał niniejszy materiał Sygnatariuszom Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych do wykorzystania według potrzeb. Są to następujące organizacje: Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych, Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, Związek Gmin Lubelszczyzny, Związek Gmin Pomorskich, Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich.

Rekomendujemy aby poniższą analizę przekazać do Gmin Członkowskich celem poinformowania lokalnych stowarzyszeń wpisanych do rejestru stowarzyszeń KRS o ciężącym na nich obowiązku.

WSTĘP

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wprowadzająca istotne zmiany do regulacji dotyczącej Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, wiąże się z powstaniem nowych obowiązków po stronie fundacji oraz stowarzyszeń wpisanych do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego (KRS).

I. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1132 ze zm.)

Ustawa z dnia 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 815)

Statuty gminnych NGO (stowarzyszeń wpisanych do rejestru stowarzyszeń KRS)

II. ANALIZA MERYTORYCZNA

Zgodnie z art. 58 pkt 12 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1132 ze zm., dalej: ustawa): *Do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji są obowiązane stowarzyszenia podlegające wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.*

Ww. obowiązek został wprowadzony ustawą z dnia 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 815, dalej: ustawa nowelizująca), która weszła w życie 31 października 2021 r. W uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej wskazano, że w wyniku przeglądu rozwiązań prawnych przyjętych w innych państwach członkowskich rozszerzony został katalog podmiotów „o charakterze korporacyjnym oraz innych podmiotów prawnych” (art. 30 ust. 1 dyrektywy 2015/849) zobowiązanych do zgłoszenia informacji do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, m.in. o **stowarzyszenia podlegające wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.**

Jeśli dane stowarzyszenie wpisane jest do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego to oznacza, że podlega obowiązkowi zgłoszenia informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 1 lit a ustawy *ilekroć ustawie jest mowa o beneficjencie rzeczywistym - rozumie się przez to każdą osobę fizyczną sprawującą bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad klientem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez klienta, lub każdą osobę fizyczną, w imieniu której są nawiązywane stosunki gospodarcze lub jest przeprowadzana transakcja okazjonalna, w tym w przypadku osoby prawnej innej niż spółka, której papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym podlegającym wymogom ujawniania informacji wynikającym z przepisów prawa Unii Europejskiej lub odpowiadających im przepisów prawa państwa trzeciego: – osobę fizyczną będącą udziałowcem lub akcjonariuszem, której przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji tej osoby prawnej, – osobę fizyczną dysponującą więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym tej osoby prawnej, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, – osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad osobą prawną lub osobami prawnymi, którym łącznie przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji lub które łącznie dysponują więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym tej osoby prawnej, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, – osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad osobą prawną poprzez posiadanie uprawnień, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 37 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217), lub – osobę fizyczną zajmującą wyższe stanowisko kierownicze w przypadku udokumentowanego braku możliwości ustalenia lub wątpliwości co do tożsamości osób fizycznych określonych w tiret pierwszym-czwartym oraz w przypadku niestwierdzenia podejrzeń prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.*

Stowarzyszenie jest ex definitione osobą prawną typu zrzeszeniowego, a nie udziałowego – w stowarzyszeniu nie ma udziałów. Nie da się zatem ustalić beneficjenta

rzeczywistego stowarzyszenia, w oparciu o przepisy dotyczące osób fizycznych będących udziałowcami.

W stowarzyszeniach wszystkim Członkom przysługuje prawo do udziału w Zgromadzeniu Ogólnym (Regionalnym, lub nazywanym inaczej, jednak jest to zawsze zebranie wszystkich Członków) z głosem stanowiącym, wg zasady: jeden Członek = 1 głos.

Jeśli liczba członków jest większa niż 4, to nie jest zatem co do zasady możliwe, aby pojedynczy członek stowarzyszenia (osoba fizyczna reprezentująca członka Związku na sesji Zgromadzenia Ogólnego, Regionalnego, etc.) miał więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym Związku. W związku z powyższym jedynymi beneficjentami rzeczywistymi w stowarzyszeniach mogą być osoby fizyczne, o których mowa w tiret ostatnim art. 2 ust. 2 pkt 1 lit a) ustawy, tj. **osoby fizyczne zajmujące „wyższe stanowiska kierownicze”**. Zachodzi bowiem brak możliwości ustalenia tożsamości osób fizycznych, które mogłyby być beneficjentami rzeczywistymi w stowarzyszeniu na pozostałych podstawach prawnych (tiret poprzednie).

Jako „wyższe stanowisko kierownicze” należy zakwalifikować pełnienie funkcji członka Zarządu, w tym Przewodniczącego stowarzyszenia. Powyższe wynika z zakresu kompetencji Zarządu opisanego każdorazowo w Statucie danej organizacji (w szczególności wykonywanie uchwał Zgromadzenia, akceptacja bieżących planów działalności, podejmowanie uchwał w zakresie członkostwa, gospodarowanie majątkiem).

Jako „wyższego stanowiska kierowniczego” nie należy natomiast traktować pełnienia funkcji Dyrektora Biura stowarzyszenia, bo zazwyczaj realizuje on swoje zadania pod nadzorem Zarządu – nie ma samodzielnych uprawnień zarządczych i nie może wydawać Zarządowi wiążących poleceń dotyczących spraw stowarzyszenia.

„Wyższym stanowiskiem kierowniczym” nie jest również stanowisko członka Komisji Rewizyjnej. Komisja Rewizyjna kontroluje działalność finansową Zarządu, jak również zgodność podejmowanych działań z postanowieniami prawa i Statutu. Komisja Rewizyjna nie uczestniczy zatem w „zarządzaniu” stowarzyszeniem. Podobnie jak w przypadku stanowiska Dyrektora Biura Związku, członek Komisji Rewizyjnej nie ma uprawnień zarządczych i nie może wydawać Zarządowi Związku wiążących poleceń dotyczących spraw stowarzyszenia.

III. OBOWIĄZKI

W świetle art. 59 ustawy stowarzyszenie musi zgłosić do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych następujące dane:

1) dane identyfikacyjne:

- a) nazwę,
- b) formę organizacyjną,
- c) siedzibę,
- d) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- e) NIP, o ile został nadany;

2) dane identyfikacyjne beneficjenta rzeczywistego (Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego(ch) i Członków Zarządu):

- a) imię i nazwisko,
- b) każde posiadane obywatelstwo,
- c) państwo zamieszkania,

- d) numer PESEL albo datę urodzenia - w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL,
- e) informację o wielkości i charakterze udziału lub uprawnieniach przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu.

Zgodnie z art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy informacje, o których mowa w art. 59, są zgłaszane do Rejestru w terminie 7 dni od dnia wpisu tych podmiotów do Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z art. 60 ust. 1a pkt 1 ustawy informacje zgłoszone do Rejestru są aktualizowane w terminie 7 dni od ich zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku zmian, dla których skuteczności nie jest wymagany wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, w terminie 7 dni od dnia ich dokonania.

Jak wynika natomiast z brzmienia art. 16 ustawy nowelizującej stowarzyszenia rejestrowe zgłaszają informacje o beneficjentach rzeczywistych do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych w terminie 3 miesięcy od 31 października 2021 r. (czyli do 31 stycznia 2022 r.).

Beneficjent rzeczywisty jest obowiązany dostarczyć podmiotowi obowiązanemu do dokonania zgłoszenia, wszystkie informacje oraz dokumenty niezbędne do zgłoszenia informacji o beneficjencie rzeczywistym i jej aktualizacji w terminach określonych w art. 60 ust. 1 i 1a (art. 60a ustawy).

Zgłoszenia do Rejestru dokonuje osoba ustawowo uprawniona do reprezentacji stowarzyszenia. Zgłoszenia dokonuje się nieodpłatnie za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

<https://www.gov.pl/web/finanse/centralny-rejestr-beneficjentow-rzeczywistych>

Kwestia innych zobowiązań wynikających z powyższej ustawy nowelizującej, poza obowiązkiem zgłoszenia beneficjentów rzeczywistych, powinna być przedmiotem indywidualnej analizy, jednak wydaje się, że konieczność realizacji innych obowiązków będzie zachodziła sporadycznie.

IV. PODSUMOWANIE

Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego jest podmiotem zobowiązanym do dokonania zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych. Beneficjentami rzeczywistymi są członkowie Zarządu Związku.

VI. INFORMACJE DODATKOWE

<https://www.prawo.pl/biznes/zmiany-w-centralnym-rejestrze-beneficjentow-rzeczywistych-nowe,511148.html>

<https://www.gov.pl/web/finanse/centralny-rejestr-beneficjentow-rzeczywistych>